

בְּשֶׁהָדוֹר הוּא שָׁפֵל

בְּשֶׁהָדוֹר הוּא שָׁפֵל, בְּשֶׁמוֹסְרוֹ הַעֲצָמִי הוּא נִשְׁחַת, בְּשֶׁמִשְׁנֵי הַצָּדֵק וְהַיִּשָּׁר הַטְּבָעִי אֵינָם מִסְתַּחֲחִים בּוֹ כְּרְאוּי, אֵין הַמַּחֲשָׁבָה פּוֹעֵלֶת עֲלָיו לֹא לְטוֹבָה וְלֹא לְרָעָה, אוֹ פּוֹעֵלֶת פְּעֵלָה חֲלוּשָׁה. אֲבָל בֵּינָן שֶׁהוּא מִתְעַלֶּה, בֵּינָן שֶׁהוּא מְרָגִישׁ בְּקִרְבוֹ אֲצִילוֹת וְצַדִּיכוֹת, נִטְיָה חֲזָקָה לְהַשְׁכִּיל וְלְהַטִּיב וְהַנְּרָה פְּנִימִית בְּהִרְבֵּה נְתִיבוֹת וְדַרְכִּים שֶׁל אֲרָחוֹת הַחַיִּים אֵף עַל פִּי שְׂאִינִם גְּמוּרִים וּמִשְׁכַּלְלִים, מִכָּל מְקוֹם הָרִי הוּא כָּבֵד צָמָא לְמַחֲשָׁבָה וְהַגִּיזוֹ, וְעַם זֶה גַם לְרָגֵשׁ יִשָּׁר שֶׁמֶן וְרִטֵּב, רְצֵנָן וְחִי. אֲמָנָם בְּמִסְכּוֹת הַקְּדוּמוֹת, מִצַּד הַתְּכוּנָה שֶׁהַלְמוּד הַתּוֹרָנִי הַמוֹסְרִי וְהַמְעֻשִׁי הִיָּה מְרָגֵל לְהִיּוֹת לְבוֹשׁ בְּהַ בְּיָמִים שֶׁעָבְרוּ, - בְּאוֹתָם הַיָּמִים, בְּכֻלָּו עוֹד לֹא הָיָה כְּלָלוֹת הַדּוֹר מְכַשֵּׁר לְדַמוֹת שֶׁהוּא רְאוּי לְשִׂיפוֹת גְּדוּלוֹת, וְכָל תַּחֲלוּתָיו הַמוֹסְרִיִּים הָיוּ יוֹכְלִים לְהַתְּכַנֵּס רַק בְּאִיזוֹ שְׁפִלוֹת שֶׁל תְּאֵנָה מְאִיזָה סוּג שֶׁהָיָה, וְעַכְשָׁו הַכֹּל נִתְרוּמָם עַל חֲשׁוֹנָם שֶׁל הָאִישִׁים הַפְּרִטִיִּים, שֶׁהוּוּ בְּכָל מַחֲלָף הַתּוֹלְדָה הָאֲגוּשִׁית בְּרַבִּי תְּקוּפוֹת הַהִסְטוֹרִיָּה. אֲנַחְנוּ מוֹצֵאִים חֻכְמִים נְעִלִים, גְּדוּלֵי רֹחַ, בְּדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, שֶׁאֵנוּ מִשְׁתָּאִים עַל גְּדֻלָּם וְעַז רֹחֵם, אֲבָל הַכֹּל, הוּא הָיָה נִתּוֹן בְּשֶׁפֵּל הַמְּצָב, בֵּין בְּרֵעַת בֵּין בְּמוֹסֵר. אִמֵּת כִּי נִעֲלָה מִכָּל הַמּוֹן הִיָּה הַמּוֹן עֲמָנוּ מִצַּד הַקְּדוּשָׁה הָאֱלֹהִית הַחּוֹפֶפֶת עֲלָיו, וְהִי לְגַם. בְּדוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הַתְּחִילוּ הַעֲנֻקִים לְהַתְּמַעֵט וְהַכֹּל הוֹלֵךְ וּמִתְעַלֶּה. בְּעַמָּנוּ נִתְמַעֵטוּ הַבּוֹרִים, וְלַעֲמָתָם נִתְמַעֵטוּ וְהַקְּטָנוּ הַגְּאוּנִים וְהַצְּדִיקִים. בְּתַקּוּפָה הַנִּמְהָרָה שֶׁל עַכְשָׁו הַרְבֵּב בּוֹלֵט לְמָאֵד. וְזֹאת הַעֲלִיָּה שֶׁל הַכֹּל הַהִמּוֹנִי הַסְּבָה גַם כֵּן יִרְדָּה, שֶׁהַדּוֹר, שֶׁהוּא מוֹצֵא אֶת כָּל מַה שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה מִהוֹרִים וּמוֹרִים קָטָן מְעַרְכוֹ, אִז מוֹסְרָם אֵינּוּ לוֹקֵחַ אֶת לְבָבוֹ

וְאֵינוּ מְשַׁבֵּיר אֶת צְמָאוֹנוֹ. גַּם אֵינוּ מְטִיל עֲלָיו שׁוֹם אִימָה וּפְחָד, שֶׁכָּבֵד הַתְּעַלָּה בְּתַכּוּנָתוֹ מִלְּהִיּוֹת מְעַמֵּד אִפִּי לְחַיּוֹ מִפְּנֵי בְּרִיחָה מִפְּחָד אֵיזָה שֶׁהִיָּה, בֵּין מוֹחֲשֵׁי בֵּין צִיּוּרִי, בֵּין חֲמָרִי בֵּין רֹחֲנִי. הַצְּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת הַנּוֹרְאוֹת עֲשׂוּהוּ לְנִקְשָׁה וְעַז, עַד שֶׁכָּל בְּלֵהוֹת וּפְחָדִים לֹא יִעֲזוּעוּהוּ. הוּא מְכַשֵּׁר רַק לְהַתְּרוּמָם, לְלִקֵּת בְּאֲרָח חַיִּים הַהוֹלֵכֶת לְמַעֲלָה לְמִשְׁכִּילִי (עַל פִּי מִשְׁלֵי טו, כד), אֲבָל לֹא יוֹכֵל, גַּם אִם יִרְצֶה, לְהִיּוֹת כְּפּוֹף וְשָׁחוֹת, נוֹשָׂא עַל וְנִסְל, אֲשֶׁר לֹא יוֹכֵל לְמַצָּא בְּתוֹכוֹ רֶשֶׁם שֶׁל אֹר חַיִּים לְרֵעֵה וְרָגֵשׁ; הוּא לֹא יוֹכֵל לְשׁוֹב מִיִּרְאָה, אֲבָל מְאֹד מְכַשֵּׁר הוּא לְשׁוֹב מֵאֲהָבָה שִׁירָאת הַרוּמָמוֹת תַּתְּחַבֵּר עִמָּה. בְּפִעֵל עוֹד לֹא הוֹצִיא שׁוֹם דְּבָר לְמַעֲשָׂהוּ דוֹרָנוּ הַנְּרָעֵשׁ, אֲבָל בְּכַח יֵשׁ לוֹ רַב. דוֹר כְּנֵה הַיּוֹצֵא לְהוֹרָג בְּעַז נִפְשׁ בְּשִׁבִיל מִטְרוֹת שֶׁהוּוּ נִשְׁגָּבוֹת לְפִי דְעוֹ, וְחֻלֵּק וְשׁוֹם מִמֶּנּוּ רַק מִצַּד רָגֵשׁ הַיִּשָּׁר, הַצָּדֵק וְהַמְּדַע שֶׁבְּקִרְבוֹ, לֹא יוֹכֵל לְהִיּוֹת שָׁפֵל. אֲפִלוּ אִם הַמִּטְרוֹת הֵן לְנִמְרֵי מִטְעוֹת, אֲבָל רֹחֵו הוּא נִשְׁגָּב, גְּדוֹל וְאֲדִיר.

"סכום הרווח הכללי של התרבות,

של האור והשכלול, נוכל להיות אומדים שהוא קצוב, כמו כל המקסימום של כוחות המציאות. אין דבר נאבד, ואין דבר מתוסף, הכל מתלבש ומתפשט. הקצבה של הרוח, של הנשמה הגדולה הכללית, היא שרויה בעולם בקצבתה. בימים הראשונים נגלתה בכל תוקפה בגדולים יחידים - דוקא מפני זה שלא מצאה מקום להתפשט בהמון. ההמון לא הוכשר לקלוט בקרבו את האור, את כח הרוחניות של השכל הגדול, של החפץ הכביר, של המרץ הנשגב, ונרחף כולו ביחידים, עושי היסטוריה. מפרק לפרק, מתקופה לתקופה, הולך ההמון וזאתכשר לקבל אל תוכו את אוצר הרוח, ונעשו היחידים בינונים, וההמון יותר מתעלה. זהו סוד ההתפתחות שבאנושיות. על כן אין ההתפתחות מביאה בשום אופן להתגאות כי-אם על אוצרות הרוח שהבינוניות האנושית מצגת לפנינו, אבל אותם האוצרות שהגדלות מושיטה לנו, כל מה שהגנו מתפתחים יותר נכרע לפניהם בדרך".

המכון הלאומי

לרשימת המצוינים

עמ' 296